

L'INVENTARI DE LA BIBLIOTECA DEL MONESTIR D'AMER DEL FEBRER DEL 1838

JAUME DE PUIG I OLIVER

Institut d'Estudis Catalans

Resum

Notícia sobre l'inventari de la biblioteca del monestir d'Amer dreçat l'any 1838, després de la desamortització dels béns eclesiàstics i al moment de traslladar els efectes bibliogràfics i arxivístics d'aquell monestir a la ciutat de Girona. Es publica la llista dels llibres i se'n proposa la identificació.

Paraules clau

Desamortització, biblioteca del monestir d'Amer, inventari.

Abstract

News on the inventor y of the librar y of Amer monastery, established in 1838, after the disentailment of ecclesiastical propoerties and at the time of transferring the bibliographical and ar chival stocks from that monastery to the city of Girona. The list of books is published and its identification is proposed.

Key words

Disentailment, library of Amer monastery, inventory.

S'ha conservat l'expedient relatiu a la biblioteca del monestir d'Amer del moment immediatament posterior a les mesures de la supressió i desamortització de béns del cenobi. És un expedient de poques pàgines, tanmateix il·lustratives de les peripècies que en aquell moment històric van afectar els llibres i la documentació d'aquell monestir antiquíssim.

Les notícies que s'exhumen avui formen part d'un dels expedients de culte i clergat del fons Govern Civil 1817-1873 que van passar a l'arxiu de la Diputació de Girona i ara es guarden a l'AHG. L'expedient que estudiem té la cota D 186/29. Hi ha d'altres expedients semblants, dels quals pensem anar donant notícia, si Déu vol.

L'expedient d'Amer conté peces diverses, no numerades ni foliades. No l'estudiarem en detall, perquè el nostre interès se centra en un sol element de

l'expedient, el catàleg de la biblioteca. Les altres peces són lletres i oficis del govern civil de Girona i de l'alcaldia constitucional d'Amer sobre l'existència del fons de llibres del monestir, la conveniència o no de traslladar-lo a Girona, l'ordre del "*gefe político*" de procedir al trasllat, l'emalatge dels llibres en caixes — pagades al fuster que les va fer— i finalment la tramesa a Girona. Ja veurem, sempre si Déu vol, que en altres llocs operacions semblants han deixat expedients més minsos. L'interès de la documentació d'Amer rau en el fet que hom va fer un inventari dels llibres trobats pels agents de l'Estat al monestir d'Amer abans de trametre'ls a Girona.

L'inventari és la peça núm. 12 d'aquesta unitat arxivística, un bifoli de 218x305, escrit només per les dues cares del primer foli. El va fer fer Francesc Bolòs, alcalde constitucional d'Amer. No és pas un catàleg gaire valuós des del punt de vista tècnic, com veurem. En tot cas, els papers de l'expedient demostren que els responsables polítics d'Amer tenien interès perquè els llibres del monestir fossin enviats a Girona. Els papers no deixen endevinar si l'interès era il·lustrat o d'altra naturalesa. Parlant clar, no se sap si volien enviar-los a Girona perquè es conservessin i fossin útils en una futura biblioteca pública o si simplement se'ls volien treure de sobre. La nota final que clou l'inventari admet les dues interpretacions: "*Lo que importa mucho es sacar la biblioteca del lugar en que ahora se halla, por que como está en una pieza humeda, y enteramente cerrada, sin la menor ventilación, los libros se consumen, y hay muchos de totalmente inutilis e inservibles*".

L'inventari dona notícia de 1.009 volums distribuïts en seixanta entrades. El catàleg, doncs, acumula conjunts de llibres formats per més d'un títol i, en algun cas, per més d'una edició. La primera entrada del catàleg, "*Bullarium romanum*", 15 toms en foli, deu recobrir volums d'edicions segurament distintes i/o volums possiblement desaparellats. Hi ha d'altres entrades encara més voluminoses, com és ara la 34: "*De assumptos Ecclesiasticos, de varios autores, 70 tom. en fol.*" Al final del catàleg tres entrades es consagren a un títol tan poc expressiu com "*De varios assumptos y autores*": hi ha 23 toms en foli d'aquest títol col·lectiu, 420 toms en quart i 210 toms en octau. Entre aquest paquet final i el paquet anterior de 70 volums, un i altre assenyalats amb títols expeditivament genèrics, més de la meitat de la biblioteca resta oculta del tot. Es reforçaria, doncs, la impressió que els interessos bibliogràfics de l'alcalde Bolòs foren més aviat de caràcter pragmàtic. Cal dir, però, que aquest tipus d'entrades valen més que res, perquè en el futur encara podran orientar a identificar volums que ara jauen a la biblioteca pública de Girona sense cap detall reconegut sobre llur provinença.

Encara és més inquietant la primera de les notes que clouen l'inventari: “*A mas de los libros notados hay una infinidad de quadernos de Miscelaneas, Panegiricos, Cedula, Oraciones funebres y de otras materias; como también muchos pliegos manuscritos*”. L'experiència demostra que les miscel·lànies d'època moderna formades per plec diferents, relligats o no, normalment són reculls documentals o reculls d'impresos interessants, a vegades amb edicions rares. I què dir d'un col·lecció abundosa de “plecs manuscrits”? Serien llibres de comptes, desferres de l'arxiu en paper del monestir d'Amer?

Malgrat aquestes zones opaques, vist a la llum d'altres inventaris de biblioteques monacals catalanes, l'inventari de la d'Amer traspua unes certes coherències. Hi ha només dues bíblies [26 i 27], pobresa crònica en establiments eclesiàstics catalans, passats per la polidora contrareformista, i no s'arregla amb el reforç d'almenys quatre volums d'obres d'estudi de la Sagrada Escripura, [9], [10], [15], [25]. Hi ha 80 volums de teologia, amb un pes exagerat de la teologia moral, tanmateix fruita dels temps moderns. Imprecises en l'inventari, les edicions d'obres de sant Agustí [22] i de sant Cebrià [16] representen modestament el pes dels Pares en una biblioteca monacal petita. Cal notar també la presència de sant Bernat, reformador benedictí, a Amer [17]. El camp del dret hi té una representació remarcable, com és habitual en les biblioteques eclesiàstiques catalanes. Hi ha els textos fonamentals dels *corpora* de dret civil [41]-[44] i canònic [29 i 40], dues col·leccions de butlles papals [1 i 2], les *Constitucions de Catalunya* [38 i 39], i 14 volums de “*jurisprudencia de varios autores*” [45], on ens inclinàriem a veure els comentaris i aparats dels textos dels drets civil i canònic dels grans juristes medievals i moderns que no solien faltar en biblioteques ben assortides, o reculls de jurisprudència de la Reial Audiència de Catalunya, semblants a les obres de Pastor i Mora etc.¹ No hi falten obres d'ascètica i mística (santa Teresa) [19], de sermons [11 i 21], de literatura edificant, etc.

Sobta agradablement en l'inventari la presència no pas minsa d'obres d'autors francesos, italians i del món germànic catòlic —sense anglesos—: Martène, Bossuet, Pierre de Marca, els volums de les *Memoires du Clergé de France*, la *Theologia* de Lió, Chevalier, Cherubini, Bianchini, Mazotta, Picinelli,

¹ Per a Josep de Pastor i Mora, cf. Martínez Rodríguez, Miquel Àngel. *Els magistrats de la Reial Audiència de Catalunya a la segona meitat del segle XVII*. Barcelona: Fundació Noguera, 2006, p. 266 i 281; Puig Oliver, J. de. *Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca Diocesana del Seminari de Girona. Volum I. Manuscrits 1-50*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, Secció de Filosofia i Ciències Socials (Treballs de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, XLIX), p. 393, nota 384.

Calepino, Turin, Lonicer, Krammer. Aquestes obres tracten de temàtiques eclesiàstiques diverses, però també s'hi troben representades matèries com és ara la filologia, el dret i la història, que no sempre és història eclesiàstica. Dins la temàtica específicament eclesiàstica, les *Mémoires du clergé de France* i l'obra de Pierre de Marca conservades a Amer, indicarien un cert ressò o un interès per les teories eclesiàstiques gal·licanes del segle XVIII. Si són certes algunes de les identifications que hem aventurat a les palpentes, com és ara la presència de les *Memorias* d'Antoni de Capmany i de Montpalau al cenobi d'Amer, al costat d'altres obres d'historiadors laics, ens veuríem obligats a admetre que aquell monestir no fou pas insensible als aires que corrien durant els seus darrers temps.

Tanmateix, la migradesa d'indicacions bibliogràfiques precises (anys i llocs d'edició) no deixa fer cap conjectura fonamentada sobre quan aquestes obres haurien pogut entrar a formar part de la biblioteca ameriense. En tot cas, és veritat que s'hi detecta un principi de curiositat i un cert afany de procurar-se llibres que venen de l'exterior, del món catòlic llatí i de fora dels territoris peninsulars de la monarquia hispànica. Aquest inici d'interès queda ofegat, ben segur, a causa de la pressa amb què ha estat redactat l'inventari i per la maniobra barroera de tancar centenars de volums darrere títols immobilitzants com els que hem assenyalat més amunt. A partir d'ara, només una recerca pacient en els fons antics de la Biblioteca Carles Rahola de Girona podrà ajudar a detectar més títols del que fou una biblioteca monacal de les terres de Girona quan arribava al seu terme històric. Encara que sigui entre les boires i ombres d'un inventari gasiu, aquella biblioteca es presenta avui als nostres ulls com no gens anodina i digna d'ésser atentament estudiada en els aspectes que ací no ha llegut d'escometre.

INVENTARI

Transcrivim, doncs, l'inventari de l'alcalde Bolòs, acompanyat de notes bibliogràfiques succintes que puguin ajudar a identificar els llibres inventariats i, eventualment, la seva possible ubicació actual, si algú vol esmerçar temps a esbrinar un punt tan volàtil. Els títols que porten guionet al davant ja venen així en l'inventari manuscrit i assenyalen aquells exemplars que l'alcalde Bolòs i els seus ajudants van reputar més interessants per a ésser integrats en una futura biblioteca pública, potser perquè eren els més ben conservats, potser per altres causes, ara de molt mal dilucidar.

AHG, Expedients de Culte i Clergat del fons Govern Civil, 1817-1873. D 186 /29.

Amer núm. 29 | 2ª Seccion Año 1838.

Fol. [1]r: Ynventario de los libros ecsistentes en el monasterio de la Villa de Amer | arreglado por don Francisco Bolós, por orden del Muy Yllustre Sr. Dn. Jayme Burgués | Gefé Político interino de la Provincia de Gerona, en los días 23 y 24 de Febrero | del presente año y es como sigue.

[1] Bulliarium (<i>sic</i>) Romanum. ² 15 tomos en folio.	15
[2] Magnum Bulliarium. 4 tom. in fol. ³	4
[3] Suma Sancti Thomae. 4 tom. in fol. ⁴	4
[4] Theologia moralis 28 tom en fol. de varios autores. ⁵	28
[5] Flos Sanctorum. 3 tom. en fol. ⁶	3
[6] Concine Theologia Christiana. 6 tom. in 4 ^o . ⁷	6

² Pel títol es podria identificar amb l'edició de Mainard-Cocquelines, Roma 1733-1762, en 28 volums, al qual hom afegí quatre volums més que contenien les butlles de Benet XIV, arribant així als 32 volums.

³ Pel títol hom pensaria en el *Magnum Bullarium romanum*, de Cherubini-Chevalier, dita edició de Luxemburg, dels anys 1727-1740 en catorze volums i vint-i-dos toms, i dels anys 1747-1758 en dinou volums en foli. Fos quina fos l'edició, a la col·lecció d'Amer hi faltarien volums.

⁴ És un format molt corrent de les tres parts en què es divideix la *Summa* tomista, la segona part dividida al seu torn en dos volums. No cal dir que les edicions d'aquesta obra clàssica de la teologia catòlica són nombrosíssimes, i en tots els formats.

⁵ Admetent l'entrada diversitat d'autors i d'obres, és impossible identificar-les.

⁶ L'entrada admet totes les possibilitats. Podria tractar-se d'exemplars d'edicions diferents i àdhuc en llengües diverses (llatí, català, castellà). Per a les edicions antigues en llatí i les traduccions en txec, holandès, anglès, francès, tudesc, italià i tres en castellà, cf. Seybold, R.F., dins *Speculum*, 21 (1946), 327-338; Mansell, vol. 275, 448-460. Per a les edicions en català i castellà, cf. Aguiló, 1067-1069; Palau 92886-96; Simón Díaz, X, 2156-2160. Cal esmentar ací les edicions nombroses de la traducció en castellà que van fer Gonzalo de Ocaña (Palau 1984689), Pedro de la Vega (Palau 354942-53), Alonso de Villegas (ca. 1534-1615) (Palau 369105-64) y Pedro de Ribadeneira (S. J., 1526-1611) (Palau 266349-67), entre les quals cal remarcar les edicions que porten els complements del P. Joan Eusebi Nieremberg en tres volums: Palau 266355-266359, 266361-266363, 266365.

⁷ És l'obra de Daniel Concina (1687-1756), O.P., teòleg antiprobabilista, per al qual cf. DBI, XXVII, 716-722. És autor entre d'altres obres d'una monumental *Theologia christiana Dogmatico-Moralis*, que tingué almenys una edició en dotze volums. És possible, doncs, que l'exemplar d'Amer fos incomplet. N'hi ha edició en 5 vols. a Barcelona, per Carles Sopera 1767, Palau 58850; i traducció de l'italià també en 5 vols. pel mateix Sopera a Barcelona el 1767, Palau 58853. Les edicions de Madrid 1767, 1770 i 1771-1772 són en dos vols.: Palau 58851, 58852, 58854-56.

[7] Carmer Theologia. 4 tom. in 4 ^o . ⁸	4
[8] Vitae Pontificum Romanorum. 3 tom. en 4 ^o . ⁹	3
[9] Silveira 10 tom. en fol. ¹⁰	10
[10] Natali in Euangelium. 2 tom. en 4 ^o . ¹¹	2
[11] Preparatio Concionatorum. 1 tom. en fol. ¹²	1
[12] Caramel Theologia. 8 tom. en fol. ¹³	8
[13] Azorio De Moral. 2 tom. en fol. ¹⁴	2

⁸ És possible que es tracti del teòleg hongarès Francesc Krammer (1744-1818), autor d'unes *Institutiones historiae literariae theologiae*, publicada els anys 1783-1787 en tres volums. Cf. Hurter, V-II, 661-662.

⁹ Podrien ésser tres volums de la cèlebre edició de l'obra *Vitae romanorum pontificum (sant Pere-Nicolau I)* (= *Liber Pontificalis*), de l'antic bibliotecari Anastasi, amb els afegits de les vides d'Adrià II i d'Esteve VI, del bibliotecari antic Guillem, editada primer a Mainz el 1602, a París el 1647 i finalment en quatre volums a Roma els anys 1718, 1723, 1728, 1735. En aquesta edició, molt millorada respecte de les anteriors, hi treballà aferrissadament Francesco Bianchini, per al qual cf. Hurter, IV, 1193; DBI, X, 187-194.

¹⁰ Podria tractar-se del trinitari portuguès Antonio de Silveira (1709), autor de la *Discordia concors, seu sacrae scripturae antilogiae brevi calamo conciliatae*, Lisboa 1738: Hurter, IV, 1131, confessa conèixer el primer volum i desconèixer si en van sortir d'altres.

¹¹ Es tracta del jesuïta mallorquí Jeroni Nadal (1507-1580), home decisiu els primers anys de la Companyia a Mallorca i a Catalunya, autor de les *Adnotationes et meditationes in Evangelia quae in Sacrosancto Missae Sacrificio toto anno leguntur; cum Evangeliorum concordantia historiae integritati sufficienti*, Antwerpen 1593, 1594-1595, 1596, 1607 (Plantin), 1707, Mainz 1607. Palau 187145-187153 desconeix una edició de l'obra en dos volums anterior al 1838. És probable que a Amer hi hagués dues edicions llatines; altrament només hi hauria una possibilitat per a l'edició en italià de Roma 1599, en traducció d'Agostino Vivaldi, també S.J.: Palau 187151. Cf. Hurter, III, 137.

¹² Pot tractar-se de l'obra d'Humbert de Romans (de Romanis, quart general de l'O. P., † 1277) *De eruditione praedicatorum libri duo*, Barcelona, Cormellas 1607, Palau, 277109. Més probablement de l'obra de Francisco Labata, jesuïta saragossà († 1631), *Apparatus concionatorum*, Lió 1615-1621, en tres toms (Palau 128903), Colònia 1629.

¹³ De Joan Caramuel Lobkowitz es coneixen diverses obres que poden respondre a l'entrada de l'inventari: 1) *Theologia Regularis SS. Benedicti, Augustini, Francisci Regulas commentariis dilucidans*, Bruges 1638, Frankfurt 1644, Venècia 1651, Lió 1665: Palau 43533; 2) *Theologia moralis, I*, Lovaina 1645: Palau 43554; *Theologia moralis, II*, Frankfurt 1653: Palau 43555; 3) *Theologia moralis fundamentalis*, Frankfurt 1654, Roma 1656, 2 vols., Lió 1657-1664, 4 vols.: Palau 43556; 4) *Theologia intentionalis*, Lió 1664: Palau 43578; 5) *Theologia praeterintentionalis*, Lió 1664: Palau 43579.

¹⁴ L'identifiquem com l'obra de Juan de Azor (S.J., 1536-1603), *Institutionvm Moralvm in quibus vniversae Quaestiones ad conscientiam recte aut prave factorum...*, obra d'una influència molt profunda en la composició dels tractats de moral que van aparèixer durant tot el segle XVII, per a les edicions de la qual, normalment en tres volums, cf. Palau, 21141-58; Hurter, III, 590-591.

[14] Mazotta <i>Theologia Moral</i> . 1 tom. en fol. ¹⁵	1
[15] Tirinus in <i>Sacram Scripturam</i> . 2 tom. in fol. ¹⁶	2
[16] Sancti Cecillii Cipriani <i>opera omnia</i> . 1 tom. in fol. ¹⁷	1
[17] Sancti Bernardi <i>opera omnia</i> . 3 tom. in fol. ¹⁸	3
[18] Martene, <i>De antiquis Ecclesiae ritibus</i> . 2 tom. en fol. ¹⁹	1
[19] Cartas de santa Teresa de Jesús. 6 tom. en 4 ^o . ²⁰	6
[20] <i>Memoires du Clergé de France</i> . 14 tom. en 4 ^o . ²¹	14
[21] Bossuet. 5 tom. en 4 ^o . ²²	5
[22] Sancti Aurelii Augustini. 18 tom. en fol. ²³	18

¹⁵ És Nicolau Mazzotta, S. J., de Nàpols († 1746), teòleg probabilista, per al qual cf. Hurter, IV, 1625. És autor d'una *Theologia moralis* editada a Nàpols 1748 (en cinc volums), Bolònia 1750, Venècia 1754 en foli, Augsburg 1756 (en quatre volums) i 1766. El volum d'Amer semblaria decantar-se cap a l'edició veneciana.

¹⁶ Jacques Turin, belga d'Anvers, S. J. (1580-1636), autor del *Commentarius in Vetus et Novum Testamentum*, Anvers 1632 en tres volums. Cf. E. Sommervogel, *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus*, VIII, col. 49-52.

¹⁷ Les obres completes de sant Cebrià han estat editades en foli per Morel a París el 1564, Pamelius a Anvers el 1568, Rigault a París el 1648, Fell i Pearson a Oxford el 1682, Baluze i dom Maran a París el 1726. L'exemplar d'Amer pot ésser qualsevol dels últims.

¹⁸ Si els volums pertanyessin a una edició íntegra, es podria tractar de l'edició de Venècia, Pasinello 1750; o de la de París, Gauthier, Fères et Cie., 1835. Per a les altres edicions anteriors en diversos volums, cf. Mansell, vol. 49, p. 361-364.

¹⁹ És l'obra d'Edmond Martène, O.S.B. (1654-1739), *De antiquis Ecclesiae ritibus libri quatuor ...*, Rouen 1700, en dos volums. Cf. *Dictionnaire d'Archéologie et Liturgie*, X-II, col. 2305.

²⁰ Es tracta probablement de l'edició de Brussel·les, F. Foppens 1674-1676: Palau 299208-299209.

²¹ És probable que es tracti del *Recueil des Actes, titres et mémoires concernant les affaires du clergé de France...*, divisé en douze tomes, publicat per Guillaume Desprez a París a partir del 1768, gran recull de disposicions sobre qüestions eclesiàstiques des de 1705 endavant. Si a la biblioteca del monestir d'Amer n'hi havia catorze volums, o bé alguns eren duplicats, o bé hi havia algun altre volum semblant referent a les mateixes qüestions.

²² Per a Jacques-Bénigne, bisbe de Meaux i gran orador, cf. DBF, VI, 1152-1156. L'edició de Bossuet d'Estrasburg, en quart, Albrizzi 1736-57, té 10 volums; la de París, Le Mercier 1743-1749, en té 12; la de 1748, en té 20; la de Liège, chez les Libraires associés 1766, en té 22; la de Lieja, chez les Libraires associés 1767, en té 20; la italiana de Nàpols, Andrea Migliaccio 1777-1784, basada en la de Lieja 1767, en té 36; la de Versalles, J. A. Lebel 1815-1819, en té 43; la de París, Beaucé-Rusand 1825, en té 4; la de París 1825-1828, en té 59; la de París, Gauthier 1828, en té 51; la de París, Gauthier et Frères et Cie., en té 48; la de Besançon, Outhenin-Chalandre fils 1836, en té 12. És probable que els cinc volums bossuetians d'Amer pertanyin a alguna d'aquestes edicions o que siguin volums desaparellats d'edicions diverses.

²³ Com que l'entrada no dona cap títol, poden agrupar-s'hi obres d'edicions diverses.

[23] Controversia Gregoriana De Val[o a o bm]ia. 1tom. en fol. ²⁴	1
[24] Theologia de Lion. 5 tom. en 8 ^o . ²⁵	5
[25] Tirinus in Sacram Scripturam. 2 tom. en fol. ²⁶	2
[26] Biblia Sacra. 1 tom. en folio mayor. ²⁷	1
[27] Otra Biblia en un tomo en fol. ²⁸	1
[28] Marca Concordia Sacerdotum. 1 tom. en fol. ²⁹	1
[29] Decretales D. Gregorii Papae. 2 tom. en fol. ³⁰	2
[30] Catalani Theologia Moralis. 2 tom. en fol. ³¹	2
[31] Theologia moral de varios autores. 10 tom. en 4 ^o . ³²	10
[32] Idem de varios autores. 10 tom. en 8 ^o . ³³	10
[33] Asunto scetico. 4 tom. en 4 ^o . ³⁴	4
[34] De assumptos Ecclesiasticos, de varios autores, 70 tom. en fol. ³⁵	70
[35] Assumptos morales. 6 tom. en fol. ³⁶	6
[36] Flores España Sagrada 32 tom. en 4 ^o . ³⁷	32

²⁴ Obra no identificada.

²⁵ Ídem.

²⁶ Cf. supra, nota 16.

²⁷ Sens dubte és un exemplar de la *Biblia Sacra*, dita Sixto-Clementina, el text que s'imposa a partir de la Contrareforma.

²⁸ Ídem.

²⁹ És l'obra de Pierre de Marca, *De concordia sacerdotii et imperii seu de libertatibus Ecclesiae Gallicanae libri octo*, per a les edicions de la qual cf. Palau, 150861-65.

³⁰ Es tracta dels cinc llibres de les *Decretals* de Gregori IX, compilades per sant Ramon de Penyafort, qui sap si completades amb el *Liber Sextus* de Bonifaci VIII, les *Clementines* i les *Extravagantes* de Joan XXII.

³¹ L'identificaríem com l'obra del jesuïta sícul Pietro Catalano (1658-1732), *Universi juris theologico-moralis corpus integrum*, Venècia 1728 i 1743, 2 vols.: Palau, 49175-6; Hurter, IV, 1295.

³² Cf. supra, nota 5.

³³ Cf. supra, nota 5.

³⁴ És amb molta probabilitat l'obra de Manuel Bellosartes, *Academia domestica ó Asuntos asceticos dirigidos a los padres y madres de familia*, Barcelona, Viuda Piferrer [1786?], y ib., s. n., 1826.

³⁵ Cf. supra, nota 5.

³⁶ Cf. supra, nota 5.

³⁷ Vol dir que l'abadia d'Amer havia anat adquirint l'obra de Flórez Risco-La Canal, *España Sagrada*. Si la col·lecció era seguida i completa, el tom 32 arriba fins al País Basc i Navarra, i aleshores no hi hauria els volums referents a Girona i a Lleida. Si la col·lecció era saltada i incompleta, és aventurat suposar què hi hauria.

<i>Fol. 1v:</i>	Suma la Tras Pagina	289
[37]	Sanchez De Matrimonio. 3 tom. en folio. ³⁸	3
[38]	Constituciones de Cataluña. 1 tom. en fol mayor. ³⁹	1
[39]	Llibre de las Constituciones de Cataluña 1 tom. en fol. ⁴⁰	1
[40]	Decretalia Gratiani. 2 tom. en fol. ⁴¹	2
[41]	Pandectas. 1 tom. en fol. ⁴²	1
[42]	Volumen legum parvum. 1 tom en fol. ⁴³	1
[43]	Codex Justiniani. 1 tom. en fol.	1
[44]	Digestum Vetus. 1 tom en fol. ⁴⁴	1
[45]	De Jurisprudencia de varios autores. 14 tom. en fol. ⁴⁵	14

³⁸ És Tomás Sánchez S.J. (Còrdova, 1550-Granada, 1610), per al qual cf. Hurter, III, 592-596. És autor d'unes reputades *Quaestiones de Sancto Matrimonii Sacramento*, en tres volums; per a les edicions, cf. Palau, 294466-99. Sánchez fou acusat de laxista per la República de Venècia, on es va estampar el primer volum del seu tractat, i fou la diana dels atacs de Blaise Pascal als jesuïtes en les *Lettres Provinciales*.

³⁹ Reputem que es tracta del text de la tercera compilació, editada a Barcelona el 1704 per Joan Pau Martí i Joan Llopis, estampers.

⁴⁰ Potser un segon exemplar de l'obra anterior.

⁴¹ Títol confús. El seu primer membre faria referència a les *Decretals* de Gregori IX/Sant Ramon de Penyafort, el segon membre al *Decret de Gracià*? Com que la biblioteca ja posseeix un exemplar de les *Decretals* en dos volums [n. 29], ens inclinàrem a identificar aquests altres dos volums com el *Decret de Gracià*.

⁴² Es tracta del text del *Digest*, probablement el volum primer d'un *Corpus Iuris Civilis* en dos toms.

⁴³ Inserir dins la llista del *corpus iuris civilis*, el volum podria correspondre a les *Instituta* o al *Codex repetitae praelectionis*, encara que no necessàriament. Tenint el volum format in fol., "parvum" només es pot referir al contingut, en cap cas a les dimensions físiques.

⁴⁴ La divisió del *Digestum* en *vetus* (lib. I-XXIV, tit. 2), *infortiatum* (lib. XXIV, tit. 3-lib. XXX) i *novum* (lib. XXX-lib. L) és deguda, com va demostrar Savigny, a un fenomen de transmissió. Normalment dividit en dos volums a causa del seu gran volum, la part final del primer i la inicial del segon es van perdre abans d'Irneri. Quan les dues parts foren retrobades, es convertiren, respecte dels altres còdexs mutilats, en una part central *a se*, que va rebre el nom d'*infortiatum* (en català antic, *esforçada*) a causa del reforç que aportava a la integritat de tot el *Digest*. Després els glossadors van consagrar la divisió tripartida de l'obra. Per això l'*Infortiatum*, glossat o no, es troba tan sovint en els catàlegs de mss. com una part autònoma del *corpus iuris civilis*.

⁴⁵ Cf. supra, nota 5.

[46] Juicio imparcial. 1 tom. en fol. ⁴⁶	1
[47] Solanes Emperador político. 3 tom. en 4 ^o . ⁴⁷	3
[48] Instrucción de Ministros. 5 tomos en 8 ^o . ⁴⁸	5
[49] Mohedan. Historia Literaria de España. 4 tom. en 4 ^o . ⁴⁹	4
[50] Historia del Comercio. 3 tom. en 4 ^o . ⁵⁰	3
[51] Mureti Opera. 3 tom en 8 ^o . ⁵¹	3
[52] Plinii Historia Naturalis. 1 tom en fol. ⁵²	1
[53] Guerra de Felipe V ^o hasta la paz. 1 tom. en fol. ⁵³	1

⁴⁶ Entre diversos impresos que responen a aquest títol, crida l'atenció el *Juicio imparcial, cristiano y político sobre el pérfido carácter del Emperador de los franceses*, publicat el 1808 per la Viuda de Vázquez y Compañía, obra de propaganda antinapoleònica explícita, escrita per L. S. y V., candidata natural a figurar en una biblioteca monàstica. Té l'inconvenient d'ésser in 4°. En canvi, és in fol., com demana l'inventari d'Amer, l'obreta de Pedro Rodríguez Campomanes, intitulada *Juicio imparcial sobre las letras, en forma de br eve, que ha publicado la Curia Romana, en que se intentan derogar ciertos edictos del Infante Duque de Parma y disputarle la soberanía temporal con este pretexto*, Madrid, Ibarra 1768. Cf. Palau, 273676.

⁴⁷ Es tracta de l'obra de Francisco Solanes, *El Emperador Político y Política de Emperador es. Vida del Emperador Vulpio Trajano sacada del panegírico de Plinio Menor y otros autores*, Barcelona, Joan Piferer 1700-1706, en tres volums: Palau 31694.

⁴⁸ Hi ha molts impresos des del segle XVII fins al segle XIX que podrien ésser identificats amb els mots clau del títol, sobretot de matèries civils, sense que en faltin de matèria eclesiàstica.

⁴⁹ És l'obra de Pedro y Rafael Rodríguez Mohedano, *Historia literaria de España, desde su primera población hasta nuestros días; origen, progresos, decadencia y restauración de la Literatura Española...*, Madrid, [diversos editors, el darrer J. Ibarra] 1766-1791, 10 toms en 11 volums: Palau 274581.

⁵⁰ El més probable és que aquests tres volums siguin de les *Memorias históricas sobre la marina, comercio y artes de la antigua ciudad de Barcelona*, d'Antoni de Capmany i de Montpalau, editada a Barcelona primer en sis volums, el darrer dels quals aparegué el 1792, i més tard en d'altres divisions i formats. Aquesta obra de Capmany va tenir un gran ressò i fou una de les bases de la futura Renaixença. Si no es tractava de les *Memorias capmanyianes*, un llibre sobre història del comerç, en un temps en què aquestes històries tampoc no abunden, no tindria gaire sentit a la biblioteca d'un monestir benedictí català com el d'Amer. Cf. Palau, 4352-4353.

⁵¹ No creiem que es tracti de tres volums de les obres de Ferdinando Moretti, *Opere drammatiche*, publicades en quatre volums a Sant Petersburg (tragèdies clàssiques amb música). Més aviat pensariem en volums d'obres de l'humanista francès Marc Antoine Muret (1526-1585), del cercle de Scalíger, du Bellay i Ronsard, professor de Montaigne, col·laborador de l'editor Aldo Manuzio, perseguit com a heretge i sodomita, i per això mateix exiliat de França i de Venècia. Al final de la seva vida fou ordenat sacerdot i a Roma va tenir la protecció de cardenals i del papa Gregori XIII.

⁵² Qualsevol de les innúmeres edicions del text llatí de Plini.

⁵³ No fa estrany la presència d'aquesta obra, tanmateix no identificada, a la biblioteca del monestir d'Amer, perquè de 1704 a 1716 en fou abat Llorenç i Costa, conseller i canceller de Felip IV d'Aragó, V de Castella: cf. Zaragoza, 40.

[54] Cartas Edificantes y curiosas por Davin. 16 tom. en 4º. ⁵⁴	16
[55] Picinello Mundus symbolicus. 2 tom. en fol. ⁵⁵	2
[56] Calepinus Septem Ling. 2 tom en fol. ⁵⁶	2
[57] Cronicorum turcorum. 1 tom. en fol. ⁵⁷	1
[58] De varios asumptos y autores. 23 tom. en fol. ⁵⁸	23
[59] De idem en 4º. 420 tom. ⁵⁹	420
[60] De idem en 8º. 210 tom. ⁶⁰	210

Total 1.009 tomos.

Amer 24 Febrero de 1838

Francisco Bolós

Nota.

A mas de los libros notados hay una infinidad de quadernos de | Miscelaneas, Panegiricos, Cedula, Oraciones funebres y de otras | materias; como también muchos pliegos manuscritos. |

Lo que importa mucho es sacar la biblioteca del lugar en que | ahora se halla, porque como está en una pieza humeda, y enteramente cerrada, sin la menor ventilación, los libros se consumen, y hay muchos de totalmente inutiles e inservibles.

⁵⁴ Es tracta de l'obra *Cartas edificantes y curiosas, escritas de las misiones estrangeras por algunos misioneros de la Compañia de Jesús. Traducidas del idioma francés por el P. Diego Davin*, Madrid, Vda. de Manuel Fernández 1753-1757, 16 vols.: Palau 46343.

⁵⁵ És l'obra del milanès Filippo Picinelli (1604-ca. 1667), *Mundus symbolicus: in Emblematum Universitate formatus et explicatus*, imprès a Colònia el 1681. Picinelli creia que tota la creació era un símbol i que podia/havia d'ésser interpretada d'aquesta manera. Cf. Hurter, IV, 155.

⁵⁶ És el cèlebre *Dictionarium septem linguarum* d'Ambrogio Calepino (1440-1510). Amb aquest títol, el cèlebre *Dictionarium* fou editat a Venècia per Giovanni Guerigli el 1613 i el 1618; després, a Venècia mateix, per Giovanni Battista Brigna el 1673 i per Stefano Curzio el 1689. Com que l'entrada assenyala dos volums, el més probable és que es tracti de dues edicions diferents. Orientativament es pot consultar Rafael Lazcano, "Ambrosio Calepino, O. S. A., (1440-1510) y su 'Dictionarium' del saber clásico", dins *Ciudad de Dios. Revista Augustiniana*, 227-1 (2014), 139-160, y Palau 40359-40373..

⁵⁷ És l'obra de Philipp Lonicer (1532-1599), *Chronicorum Turcicorum in quibus Turcorum origo, principes, imperatores, bella, praelia, caedes, victoriae reique militaris ratio et cetera huc ... pertinentia ... perscensentur*, Frankfurt 1584. Lonicer és un historiador tudesc, autor també d'unes *Gesta danorum* (1570).

⁵⁸ Cf. supra, nota 5.

⁵⁹ Cf. supra, nota 5.

⁶⁰ Cf. supra, nota 5.

Post-scriptum

Enllestit aquest treball abans de la pandèmia, no ha estat possible al seu autor verificar a la Biblioteca Pública de Girona l'existència efectiva de tots o almenys d'alguns dels volums ressenyats en l'inventari. És una feina pendent i no pas anodina, i per això mateix necessita unes condicions d'elaboració que les circumstàncies sanitàries presents no han facilitat en absolut. Esperem que el lector benèvol ens en tingui per excusats.

SIGLES

Aguiló = M. Aguiló i Fuster, *Catálogo de obras en lengua catalana impresas desde 1474 hasta 1860*, Madrid, 1923, 1977 p.

AHG = Arxiu Històric de Girona

DBF = *Dictionnaire de Biographie Française, A-L*, 22 vols. publicats.

DBI = *Dizionario Biografico degli Italiani*, Roma, vols. I (Aaron-Albertucci) – XCV (Taranto-Togni), 1960-2019.

Hurter = H. Hurter, S. J., *Nomenclator literarius Theologiae Catholicae*,³ I-V toms, Innsbruck 1903-1913.

Mainard-Cocquelines = H. Mainardi – C. Coquelines, *Bullarum, privilegiorum ac diplomatum Romanorum Pontificum amplissima collectio*, 32 vols., Roma 1733-1762.

Mansell = *The National Union Catalog. Pre-1956 Imprints. A cumulative author list representing Library of Congress printed cards and titles reported by other americans libraries. Compiled and edited with the cooperation of the Library of Congress and the National Union Catalog Subcommittee of the Resources Committee of the Resources and Technical Services Division, American Library Association*, Londres, Mansell, Balding & Mansell 1968-1979, 664 volums.

Palau = *Manual del Librero hispano-americano. Bibliografía general española e hispano-americana desde la invención de la imprenta hasta nuestros tiempos, con el valor comercial de los impresos*, por Antonio Palau Dulcet, Barcelona, Librería Palau 1984-1977, 28 volums.

Simón Díaz = José Simón Díaz, *Bibliografía de la Literatura Hispánica*, vls. I-XVI, Madrid, CSIC 1960-1994.

Sommervogel = Carlos Sommervogel, S. J., *Bibliothèque de la Compagnie de Jésus. Première partie: Bibliographie*, t. I.X, Bruxelles-Paris 1890-1909.

Zaragoza = Ernest Zaragoza Pascual, *Abaciologi Benedictí de la T arraconense*, Fundació Balmesiana (Biblioteca Balmes) 2002, 429 p.

[Recepció de l'article: 23-3-2021]

[Acceptació de l'article: 18-5-2021]